

כאשר תחזור העטרה ליושנה ואשת חיל לאיתנה, אז לא
תמצאנה בנות יפות בכל העולם כבנות ישראל, כי אורה של
אשת חיל תתפשט עליהן ועל הבחורים השמחים עמהן, וכל
רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה”

משה דוד וְאֵלֵי

[תלמיד וחבר הרמח"ל מח' ס']

אשה יפה.

רובע הבשמים במצפה רמון המה אדם. רוח ערבית רכה
היתה כמפצה על עומס החום שהחל להתפוגג. מטיילים של
סוף הקיץ, קבוצות נוער תפוצות על מדריכיהם, בודדים
אחדים וזוגות וחבורות קטנות. הרחוב המה, שקק חיים.
רוח חיים מביאה רוח וממשיכה רוח של נחת וחיוך של עונג
עטף את פני. הקולות היו רמים וצוהלים בין המבנים
הארוכים בני הקומה האחת והם משובצים בתי מסחר
וחרושת זעירה, בתי קפה ומוטלים ומאפיה וחנויות יד
שתיים. סדקית, ספרים, בגדים. גרפיטי צבעוני נאה השתובב
רענן על קירות המבנים. בפינת הסמטה של המאפיה
שנשאה את הכתובת ל ש ה, עמדה חנות יד 2 קטנה. בפתחה
עמדו ארבעה שולחנות. שלשה מהם אכלסו שלושה זוגות.
נמשכו עיני לשולחן הרביעי, הקטן, משוך מן האחרים ועמד
באפלולית הפינתית לצד עציץ גדול ותוחם שגגון הצל עליו
מאור הפנסים. משכתי כסא וישבתי להביט במחזה הססגוני.
ריח קינמון בקפה עלה באפי. דימיתי עצמי כמי שרואה
ואיננו נראה והרפיתי את עיני. אלכסוני אל הרחוב ישבתי,
שלושת רבעי ימיני אל הזוג הקרוב. מעבר לכתפו של האיש
ניבטו אלי פני האשה פתאומית, או שמא אומר תהומית.
מין זוהר נהר מפניה וראשי נסוג מעט לאחור במין בהלה
ועיני ננעצו בה מאליהן. כמין יראה קפצה עלי. ולא שיראה
זו חדשה לי, היטב הכרתי אותה ומסיבות רבות ושונות. אם
מפני ההנאה מיופייה של אשת חבר ואם מחשש שיתעורר

הלב ויימשך. אם מפני החשש להביך או מפני החשש להיות מובך. ויש ביראה מפני יפי האשה גם יראה מפניו יתברך, כאילו זיוו נשפע עליך בבת אחת. תהיתי אם מפני שבקשתי תמיד להסתפק מיופייה של זוגתי בלבד לא נתתי מעולם ביראה הזאת את דעתי. עתה, משנפרדתי מביתי, נתתי בכך דעתי. מהו עניינו של היופי שהוא כל כך מרהיב להקהות ולהכהות עיניו של איש. מה יש בעיני שקד מרהיבות מעוטרות בגבות מקושטות להפליא ודקות, בשפתיים חשקניות ובמצח מעוגל ועדין בכדי לעורר התרגשות. האם אלו הפרופורציות המדוייקות, החן שהן מפיקות ומכות בקולטנים דקיקים ומרעידות, מרטיטות עד שמטלטלות את סיפי הרגשות. דומה עליך אז שאתה נסחף במין מתיקות גדולה כל כך ודעתך אובדת ביפעה. ועוד שדומה ההנאה האסתטית שבראייה למתיקות, או לשמועה טובה. מרחיבת לב ומדשנת עצם. והרי הוא חוש הטעם הבלול בראייה. אשר בא גל יופי ואתה נמצא עומד מול הנשגב, זה שיצר ביד אומן את ההדר הזה. האם משום כך לימדונו אבותינו לברך למראה אשה יפה. 'באמ'ה שככה לו בעולמו'. כ כ ה. ראשי תיבות כ'תר כ'ל ה'כתרים. ולברך פירושו להמשיך מלמעלה למטה את כתר כל הכתרים, את העונג העליון, זה המכונה גם עולם הבוהו, שהוא מקור כל תענוג אסתטי ורעיון עמוק ומתוק, וממנו נמשך היופי הטמיר שנחנו בו בעיקר נשים. הוא מופיע גם ביפי הבריאה ועוצמתה שעליה אנו מברכים עושה מעשה בראשית. וכבר בתחילת בחרותי טעמתי ובכשר עיני את יפעת בקעת-הציץ בשעת שקיעה. הייתי נער רך, בן שמונה עשרה, במדרשת שדה בוקר, עשרים דקות מכאן, לפני כיובל שנים. לבד הייתי עד העצם בראותי את המראה והתעלפתי בתוכי, כמי שהופנט. ניצוץ ראשון של ריגשת אמונה לא ידועה לי עד אז הופיע על מרקע תודעתי. רק אלוהים יכול לצייר כזה ציור אמרתי מתפעה, בקול. אמרתי אני שרק אפשרותו השיג מוחי אך לבי לא נטה מעולם לעבר כבודו.

ואם כל כך, מניין היראה ולמה. האם מהרגשת אשם מפני ניכוס עצמי. את יפי הנשים כמעט כל איש מועד לנכס, אם בתזז מחשב או שירהוב או שירעוף או חלילה יאריך או חלילה ידבר או יעשה מעשה. האם מן הניכוס תבוא היראה, באמור הלב רק לי, שלי, ויבוא להצדיק שמקדמת דנא. וכמעשה יהודה ותמר, וכמעשה דוד ובת שבע. האם היא היראה לומר במעלת יהודה אני שמלאך התאוה כפאה עליו ולא היה לאל ידו והוא מי שהיה לאל ידו ולא עתה. האם היא היראה לומר כדוד.

על כל פנים, באותה העת אמרתי בנפשי בהדר כתרן של היופי אתעלה, אנשמנו לקרבי כמו שיקוי מרפא. אביט בעיני יראתי. שבתי והבטתי בה, בחצי גניבה, שלא להביך אותה או אותי ובטח לא את האיש שישב מולה וגבו מולי. גבה קומה היה. לפעמים היתה מתגלה מחצית צדודיתו כשהביט לשניה בעוברים ושבים. אפו הישר הזדקר מעט. קוי לסתו היו חדים. קרעתי עיני לרווחה, ללא התמקד, נתונות לפאר, זה שראיתי בכל, בעוברים ושבים, בתנועה ובלא נייד, ובעיקר פארה היה עלי, בכל נייע וזיע של שפתיה המלאות בדברה, בעיניה הבהירות, רושפות שמש צהובה, מוזרה. כחנתי כל תלטלן=תלתלן שמיטלטלן שיערה השחור. תהיתי על רחלה זו אם עיניה רכות.

היא הרגישה בי. וכשהרגישה בי חייכה חיוך קטן שהמתיק את צפייתי. היא הרחישה לאיש שמולה דברים ובעוז שניכר בשפתיה. פאם-פטאל עלה בדעתי, האשה הקטלנית, הלילית והיא חוה הראשונה על פי ספרי הקבלה. שנפגעה מאדם הראשון על כי בחר בחוה השניה והפכה את עלבונה לנקמה. היא התוהית שאורותיה גבוהים עד אין חקר, הוחלפה בבת תיקון מנומס ומטוקס. נתתי דעתי לשפת גופה המלא במקצת, לפלירטוטיה שהיו מפטפטים את חינה, ולמחווותיה, לידיה המלוות ברגישות את דיבורה. לרגע חשבתי שהיא איטלקיה דווקא, לרגע אחר חשבתי שהיא צרפתייה, בגלל השיק הצרפתי שלה, שכל תנועה היא

מרשימה מצד עצמה. אפילו חשבתי שהיא ברזילאית, על שום המרץ שלה. רציתי ללמוד דבר ממבטאה אבל הרחש הרב והרם פעם בין קירות הסמטה והחריש את שיחם. רק את צליל קולם שמעתי מדי פעם, מבליח לרגע מתוך ההמולה, וצלילה היה חם ונעים. פעם אחת הסב האיש את ראשו ונתן בי עיניו במהירות ולכד את עיני. חשתי מבוכה, הסבתי פני אל הרחוב. בפעם אחרת, ככל הנראה אחרי שהבחין שהיא מביטה בי, שלח בי כעס בעיניו, כאילו הייתי אשם על שום מה. בפעם זו לא נסוגתי, בחנתי את פניו במהירות. יפות היו עיניו אבל לא כשלה. קו עדין מצאתי משוך על פניו, עטוף באיזו מגננה. היא הסתכלה בו מדי פעם בהיתול, לפעמים כמתנגדת, שפתיה הבשרניות הרנינו, וכשחייכה הבהיקו פנינים. פעם אחת אף האריכה בי מעט כתוהה, והיה זה אז כשהאיש הסב אלי את פניו בכעס. הקשבתי ללבי, רחש בי צער של חטיאר, מן הסתם גם ניכוס שם עלה, של איש בן ששים ושש המתענג על יפיה של אשה שצעירה ממנו לפחות בעשרים שנה. בוודאי חייכתי אז בעצב. אינני זוכר אם חשתי במלכודת שעטיתי על עצמי. רוח אייתי רוח והמשיכה גם רוח טומאה.

במקום מגורי במגדל עדר נשמרו הלכות צניעות כראוי. כחממה היה מקומי. רבים מחברי נהגו לא לברך לשלום ולא לשאול מה נשמע, גם לא צפרא טבא, רק איש לאיש ואשה לאשה. ועוד היה שאם בחפזי הארכתי ולו מעט מבטי באשה, באופן הכי יבשני וטבעי, מיד נעניתי ברשף מצמית. ואילו כאן אני מסתגל לאיטי לעולם אנושי שרובו ככולו איננו דתי וכאילו מאליהם חלים עלי חוקי התנהגות חדשים גם ישנים אשר הכרתי בצעירותי. עתה שאין הפת מצויה בסלי ומנהג הבריות מפולש זה בזה, והריני משתומם לבדי, ועיני נפקחות. בחדר המורים, במכולת. מי נאה בעיני, האם היא פנויה, האם הפרשי הגיל סבירים, וגם דברים שלא ניתנים לזיהוי בנקל, האם עיניה רכות, האם אישיותה תעניין ולא תשעמם אותי. אני מבחין בין סנדל או נעל שטוחה לעקב שדוחה אותי, בין מאור פנים לניכור. ומה אומרים

חיוכים המתפרשים כמזמינים למה. ממילא שכל החישובים באים ונעלמים ושבים ושוב נעלמים. כבר אינני מהסס שלא להעליב אשה שידה מושטת לשלום. שבועיים בלבד חלפו מאז נחשפתי לעולם שהכרתי על בוריו בעבר ושנים כה רבות הסתגרתי מפניו השופעים גילויים כל כך ישירים וטבעיים. כל זה עלה לי במתח לא קל. לא במהרה אשחרר כל צרכי. הנה עודני מסב מבט, נבהל להשיבי למציאות. אכן, עשרים ושתיים שנות נישואין עידנו אותי, ולא מעט. מלצרית יצאה. קראתי לה. שוב הביט בי היופי. הזמנתי ספל קפה הבית שנותנים בתוכו שתי טיפות מי וורדים וקצת חווייג' תימני וגם בקבוק סודה קטן הזמנתי. הרחוב המה עוד יותר, באו קולות מכל עבר, רמים ורבים ומעורבבים. קבוצות חדשות התהלכו בסמטה. שמעתי אנגלית וספרדית וצרפתית, קריאות התפעלות וצחוקים של אמריקאיות צעירות. ושוב הורהבתי בשמחת החיים השוקקת, בתנועת הבריות בפנים שוחקות, במחוות ידידות, בבגדי הקיץ הנאים. ליכנסתי כיסאי במקצת, שיפרתי עמדה. נשמתי את היופי הזה העז לקרבי. נפעמתי שוב ושוב, כמו הוטענתי. לרגע נבהלתי לחשוב שאולי היא אשה נשואה, שאולי היא אשתו של זה האיש שגבו לנגדי. ראשו היה גלוי. האשה לפי לבושה נראתה דתיה, מתוקתקת למדי. ללא קמט. קיבורתה המלאה דחסה את שרוולי חולצתה השחורה שהסתיימו תחת המרפק. כפתוריה העליונים היו סגורים פרט לאחד. חצאית ירוקה כסתה את מכנסי השרוואל ההדוקות שכמו שרטטו את עביו הקל של בשרה. אני זוכר שחשבתי 'כל כלה שענינה יפות כל גופה אינו צריך בדיקה'. ושוב תהיתי על מעלתו של היופי הזה שבו נחנו ביותר הנשים מהאנשים, שיש לברוח מפניו כמפני אש ומלכודת, ועם זאת הוא משקף ומעורר בי מהודו של איזה מעמד שכאילו אין לי הזכות לחבור לו. רק להציץ, כמעט כמו בנעורי ובבחרותי, למראה הדוגמניות והשחקניות הדיזנגופיות, המורמות מעמי דרום תל אביב.

עד מהרה מצאתי את עצמי משתקע בחלקות עורה, באור הרוך שהשתקף מפניה כמין אפרסק בשל, רענן, לחלוחי, כמי שחש בקצות האצבעות. באצבעותי עבר כמין רעד, בכתפי זיעה, כמין יפחה. חשבתי על התנועה המהירה בין הנשמה לגוף, דרך הלב, מאותתים זה לזה, מצותתים, מצטטים זה את זה לעת מצור ופקודה. גוף זה שעליו נאמר שהוא דווקא עתיד להזין אותה את הנשמה שמאז ועד עתה מחיה אותה. אבל הוא זה שמכריח אותה לרדת בעוד שטבעה הוא לעלות. הפלא הזה התנגן בי גם אחר כך, בדרך חזרה למדרשת בן-גוריון. נרדמתי אתו.

המלצרית, גבוהית, תנועתה רננה, הגישה לי קפה בחיוך. הודיתי לה בחיוך שנענה בשיניים צחורות. נשפתי מעל הספל החם. וממש באחת, כמו החלפת תאורה עזה לרכה - נמוג סאון הרחוב, הפך למין איוושה. רוב הטיילים המשיכו אל הרחוב המקביל, קבוצת 'תגלית' התקבצה אצל 'לשה' ושמעה איזה הסבר. שמעתי את האשה היפה אומרת לאיש היפה בקול רם ורוגז אתה לא רואה את זה? מצד אחד אומרות לך אין שום הבדל בין גברים לנשים, זה הכל איך הם קוראים לזה, הבניה? שוב נעם לי קולה, אפילו שהיה קצת נזעם, כאילו נגע בי, ודבריה, הו, עלתה בדעתי שמכוונת למחשבתי הגם שהיה לי ברור שלא ביופי תדבר אלא באישיות.

הבניה חברתית, שמעתי את האיש, הוא התרווח לאחור ושיכל זרועותיו מאחרי ראשו, סוציאליזציה, תהליך החיברות. אנחנו מעוצבים על ידי החברה. הוא נשמע כמו מדריך סבלני, חומל במקצת.

היא המשיכה כמי שלא השלימה את דבריה, מצד שני אומרות לך גבריות היא מגעילה, רעילה, אלימה, ונשיות זה כל מה שטוב, שמחבק, חומל ואוהב... היא תקעה בו את מבטה, שואלת.

אני לא מבין מה את רוצה? הוא אמר, הפתיע אותי. קפאתי.

מה לא מבין היא רגזה, אם אין דבר כזה גבריות ואין דבר כזה נשיות, שזה הכל הבניה חברתית אז איך פתאום יש גבריות ויש נשיות וגבריות היא דווקא רעילה ונשיות היא דווקא חומלת. היא הסתכלה עליו, היא חייכה חיוך של נצחון. מה לא מבין...

אבל זה בדיוק מה שיצרה ההבניה החברתית, קולו נשמע משועמם להרגיז, מתנשא עליה.

עיניה ברקו כמי שמתכוונת להלום בחזרה. ואז היא חייכה ומבוכה עמדה בחיוכה, גם בוחק שיניה המושלמות לא הסתיר מעיני את מבוכתה ותהיתי מה היה במבט שהחזיר לה ולהיכן נעלם חוזקה. או אז נצטייר בשפתה העליונה קימור קטנטן וחופזני, מעל שיש שיניה, וכאילו רשף אור ניתז מהן לעוור את דעתי. היא אמרה אם כמו שהן אומרות שזה ככה בטבע... בטבע, אתה מבין? בטבע. אז איך תשנה את הגברים שיהיו מה שהם לא היא אמרה.

לא להיות מה שאתה לא, אהבתי.

עוד לא הבנת שזו הבניה חברתית? הוא הרים במקצת את קולו אחרי שצייד מהר אל הרחוב. ראיתי רבע צדודית, שוב נראה כאילו היה זה אפו שהרים את סנטרו. הוא לא מקשיב לה חשבתי.

כנראה שההיגיון הזה הוא הרבה יותר עמוק ממה שאת מסוגלת להבין, הוא אמר.

הזדעזעתי. כמעט פלטתי קריאה של הפתעה. ראיתי פתיעה בעיניה, גם את עלבונה, גם שראתה אותי וכאילו חשה בהזדהותי. היא רשפה בתוקפנות, אתה מתנשא היא אמרה, ובתוקף אמרה, כזה שכמעט צחקתי בחדווה של הפתעה. היא הסתכלה בי כמציצה והסבתי עיני אל הרחוב, חשבתי שהפלישה שלי מוגזמת, שאני הופך למצותת ומציצן. מה שהייתי בפועל. אך לא שבתי מסורי. חשבתי איך בלעה אותו בהגיון שלה הבריא שהוא לא מסוגל עכשיו לשמוע. ולא יכולתי לשמוע עוד את מה שהשיב לה, כי שלישיית

צעירים רעשה ובחלפה שמעתי אותה אומרת שונאות גברים
אלה, מטבע ברייתן, לסביות אלה.

לא אהבתי את זה. אני לא אוהב הטחות. הלעג שבקע כיער
את פניה והטריד אותה מעלי. ושוב חלפה קבוצה הומה
אנגלית והיסתה. היא הקשיבה לו למשהו, פניה נראו
מתכרכמים, מתכעסים. היא משכה את תיקה באחת ובלאי
לומר דבר היא קמה ממקומה והלכה לה. ידו זעה להושיט
אליה לפניו וחזרה בה. הסתכלתי על תנועת גופה הנרגזה,
הילוכה נראה לי כבד במקצת, משהו לא יציב ניכר במקצת
ברגלה האחת. היא היתה נמוכת קומה ונעלה נעלי עקבים
נמוכים ורחבים. תהיתי על היופי שעושה את הנמוך לגבוה
ואת נוכחותו של העקב כלא חשובה. מחשבתי הילכו
אחריה, חשבתי שאוכל להועיל לה, ללמד אותה כמה
תרגילי יסוד בפלדנקרייז, שתציל את ראשה שלא יבלע בין
כתפיה ואת צווארה איך תרים שלא יתעבה בשרה בין
השכמות. עוד מחשבות חשבתי עליה, כעל בת, כעל אחות,
כעל אשה. ושוב המה הרחוב הרבה, שבאו אנשי הצפון
וטיילו והסתובבו בבגדיהם הקיציים והנאים, בגופותיהם
הטובים. שמחה מלאה אותי על היופי הזה מסביב, על
הברכה הזאת שעוטה את הר הנגב. חשבתי שאתקע שם יום
אחד את מושבי ולתמיד. מי יתן מול יפעת הציץ. ישושום
מדבר וציה ותגל ערבה, זכרתי על העתיד, ותפרח כחבצלת.
נתתי בה מבט אחרון עד שנעלמה אחרי לשה ופנתה
שמאלה בפינה, שלחתי ברכתי אחריה, בלי שם ומלכות,
שככה לו בעולמו.

לגמתי מהקפה. טעמו היה משובח. האיש קרא למלצרית
ושילם ואסף את הסלולרי שלו וספרון קטן מהשולחן.
תנועותיו היו רגועות ואיטיות, כמחושבות. הוא הציץ
לעברי, מהסס בי, כמי שאולי מבקש בי דבר מה. מבטינו
הצטלבו והאריכו. ועלתה אז איזו מהומה בעיניו והן חלפו
אותי. בעודן נעוצות בפני הביטו אל מאחורי. חשבתי לזהות
בו איזה גולם רוחני, כמו שפעם הייתי אני. ונמשכתי לומר

לו מילה, ויותר, לספר לו דברים על עליית השכינה, על
מילוי הלבנה בעידן הדלי עלינו לטובה, שטיפסה האשה
בשלבי הדורות והולכת ויונקת מעתה את שפעה מצד
עצמה, משוחררת, עד שתהיה לבסוף נעלה על האיש. כל
אשר תאמר לך שרה אשתך שמע בקולה. גדולה ממנו
בנבואה. וחומלת, אוהבת, עוטפת, ובעטיפה שאיננה
מצמיתה, כזאת שתועיל לו לתת סוף סוף את דעתו לדמותו
האמתית, המיוחלת, מְכַל לאשה שבו עצמו. כל מה שנגה
היתה יכולה להיות בשבילי והיתה רק בחציה. אין אדם יוצא
מהעולם וחצי תאוותו בידו. את חצי תאוותי בקשה אז
נפשי. האיש נעלם ברחוב שעדיין המה.